Adviesraad Sociaal Domein
gemeente Peel en Maas

Aan:
Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Peel en Maas

In afschrift aan:
[redacted] en [redacted],
gemeente Peel en Maas

Datum : Maart 2026
Onderwerp : Advies inzake "Beleidsplannen toezien, toezicht en handhaving"

Geacht college,

De Adviesraad Sociaal Domein Peel en Maas (ASD) heeft kennisgenomen van de twee in regionaal verband ontwikkelde "Beleidsplannen toezien, toezicht en handhaving" voor het brede sociale domein en brengt ter zake graag advies uit. Vooraleer dat te doen past een woord van waardering: een hele prestatie om een en ander voor elkaar te boksen!

De inkleuring van de Beleidsplannen kan niet los worden gezien van de onderliggende rapporten over zorgfraude en ondermijning in de zorg. Ook de ASD voelt de urgentie om hier paal en perk aan te stellen. Dit neemt niet weg dat het speelveld aanzienlijk breder is dan het segment waarin zorgfraude en ondermijning spelen. Dit vraagt om een evenwichtige benadering, zoals aangeduid met 'De cirkel van naleving". In het beleidsstuk dat betrekking heeft op de Participatiewet c.a. wordt dit nader uitgelegd. Dat zou ook goed passen in het beleidsstuk dat betrekking heeft op de Wmo en de Jeugdwet.

De balans in de Beleidsplannen kan naar de mening van de ASD beter. Illustratief is de Visie, waarin de eerste zin de toon zet. De passage die daarop volgt is evenwichtig en zorgvuldig en zou wat de ASD betreft volstaan. Maar het gaat niet om semantische kwesties. Zo steekt de beleidsmatige inkleuring van ''preventie" mager af bij die van de "handhaving". Er zou naar de mening van de ASD ook beleidsmatig meer aandacht moeten zijn voor (bijvoorbeeld) de prestatie indicatoren (input-throughput-output), de aanbestedingsvoorwaarden (HKZ-certificering voor aanbieders verplicht), het detecteren van afwijkende geldstromen met intelligente technologie en steekproefsgewijze audits. De ASD verwacht van een en ander een sterke preventieve werking: voorkomen is immers beter dan genezen.

De focus ligt meer op de aanbieders dan op de positie van de inwoners en de samenwerking met de gemeenschap. Een en ander wordt wel aangestipt, maar ook niet meer dan dat. Beleidsmatig zou een (ietwat meer) gedifferentieerde benadering voor de hand liggen. Juist in dat perspectief zou ook beleidsmatig meer aandacht gegeven moeten worden aan flankerend beleid.

De ASD onderschrijft de doelstelling van het beleid, waarbij naast de effectiviteit ook de efficiency genoemd zou kunnen worden. De beheersbaarheid van het systeem is een punt

van aandacht. In de Beleidsplannen wordt een beeld opgeroepen van haast grenzeloze complexiteit. Beleid dient -zo leren ook de ervaringen op landelijk niveau- ook de voorwaarden te omvatten voor uitvoerbaarheid. Papier is geduldig, maar wishful thinking is een valkuil…

De Uitvoering van het ontwikkelde beleid komt voor verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten. Maar samenwerking van die gemeenten in het kader van de uitvoering kan zeker meerwaarde hebben en de efficiency bevorderen. Het ontwikkelen van een “lerend netwerk” met kennisactiviteiten, deskundigheidsbevordering en innovatie zijn daarvoor voorbeelden.

Beleid vraagt om een periodieke herijking in een cyclisch proces. In de Beleidsplannen komt dit naar de mening van de ASD onvoldoende tot uitdrukking. De ASD zou graag terugzien hoe de regiogemeenten de monitoring, evaluatie en (eventuele) herijking van de Beleidsplannen ziet. Naast een inhoudelijke evaluatie past (gezien de complexiteit, de vele actoren en hun onderlinge relaties) ook een procesevaluatie. De Beleidsplannen dienen dynamische kaders te zijn, zo niet belanden ze op de plank en dat zou zonde zijn.

De ASD stelt vast dat de gepresenteerde Beleidsplannen goede aanknopingspunten bieden voor de doorontwikkeling van het beleid op het gebied van toezien, toezicht en handhaving binnen het brede sociale domein. Maar, er valt zeker nog winst te boeken. De ASD adviseert de regiogemeenten de Beleidsplannen -conform bovenstaande bevindingen van de ASD- aan te scherpen en wel door:

- meer balans aan te brengen qua aandacht voor preventie en handhaving
- (meer) te differentiëren tussen de benadering van inwoners en aanbieders
- enkele te summier behandelde elementen nader uit te werken
- enkele nieuwe elementen toe te voegen

“The proof of the pudding is in the eating” zeggen de Britten. Dat geldt ook in dit geval. Voor de ASD is de uitvoering van de Beleidsplannen door de gemeente Peel en Maas dan ook cruciaal. Het aangekondigde Uitvoeringsplan zal duidelijk maken op welke wijze de gemeente hier vorm en inhoud aan wil geven. De ASD begrijpt dat dit Uitvoeringsplan formeel niet voor advies wordt voorgelegd. Wel wil de ASD het Uitvoeringsplan graag ter kennisneming ontvangen en hierover met de gemeente van gedachten wisselen. Wat de ASD betreft past dit prima binnen de constructieve relatie die gemeente en ASD onderhouden.

De ASD wacht de reactie van de regiogemeenten op de adviezen van de Adviesraden af. Wat het gemeentelijke Uitvoeringsplan betreft ontvangt de ASD graag een separate reactie van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Peel en Maas.

Met vriendelijke groeten,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Peel en Maas,

Herman Vanlier,
voorzitter